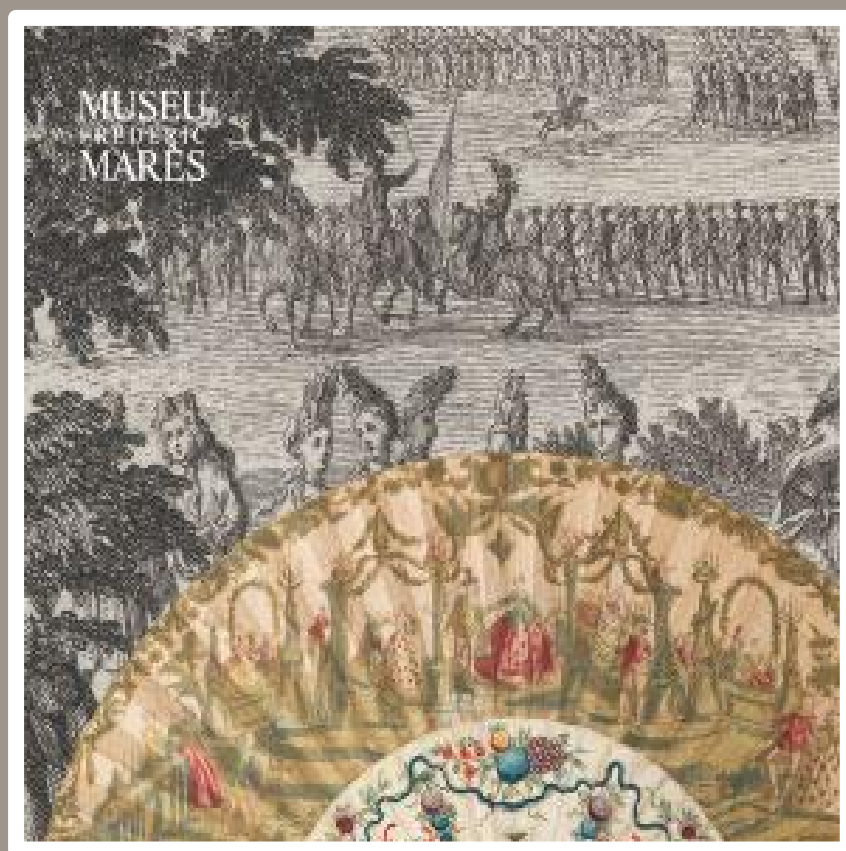

DOSSIER DE PREMSA

EXPOSICIÓ

UNA MIRADA AL 1700

A partir dels gravats de la col·lecció Gelonch Viladegut

16.06.2014 - 02.11.2014

1714 / 2014

MUSEU
FREDERIC
MARES

museumares.bcn.cat
facebook.com/MuseuFredericMares
twitter.com/MuseuFMares

Ajuntament de
Barcelona

PRESENTACIÓ

Una mirada al 1700. A partir dels gravats de la col·lecció Gelonch Viladegut és una exposició presentada des d'una perspectiva particular i alhora complementària de les grans mostres expositives històriques incloses en l'àmplia programació d'exposicions i activitats de la commemoració del tricentenari dels fets de 1714.

L'exposició, estructurada en cinc àmbits, ofereix una mirada a Catalunya en el context de la guerra de Successió a partir del testimoni del col·leccionisme: d'una banda, els gravats d'aquesta època de la col·lecció Gelonch

Viladegut i, de l'altra, les col·leccions del Museu Frederic Marès, de les quals s'han seleccionat algunes obres del fons escultòric i objectes setcentistes que pertanyen a l'extens Gabinet del col·leccionista. Els àmbits mostren imatges del poder, el territori, la guerra, la vida quotidiana i la devoció.

Es tracta d'una exposició d'un col·leccionista, dins un museu d'un gran col·leccionista, Frederic Marès, referent imprescindible del món del col·leccionisme a Barcelona, a Catalunya a Europa.

Antoni Gelonch Viladegut (Lleida, 1956), col·leccionista de gravats, persona vinculada al món empresarial, retornat a Catalunya després d'una llarga estada a París i que, mentre ha anat col·leccionant, s'ha convertit en un reivindicador de l'art del gravat com a art major i original, al mateix nivell que la pintura i l'escultura.

La col·lecció Gelonch Viladegut està formada per més de 750 exemplars d'artistes representatius de la història del gravat des del segle XV fins a l'actualitat. De Dürer a Miquel Barceló, passant per Rembrandt, Piranesi, Goya, Picasso, Dalí, Miró, Chillida o Antoni Tàpies, entre molts d'altres, tot i que per aquesta exposició, s'exhibeix una selecció dels gravats que millor il·lustren la Catalunya del 1700.

EL PODER

El novembre de l'any 1700 s'esqueia la mort sense descendència de Carles II, el darrer monarca de la branca hispànica dels Habsburg. El testament del difunt entronitzava el duc Felip d'Anjou, nét del rei Lluís XIV de França. La unió de territoris de França i Espanya sota la casa de Borbó no fou acceptada per Àustria, Anglaterra i Holanda, que van signar una aliança amb l'objectiu de declarar la guerra als Borbó i proclamar rei d'Espanya l'arxiduc Carles d'Àustria, fill de l'emperador Leopold I. L'any 1705, amb l'establiment de la cort del rei Carles III a Barcelona, la capital catalana va convertir-se en un dels principals centres de poder de l'Europa del moment.

La representació del poder fou un recurs utilitzat abundantment a l'Europa moderna amb fins propagandístics. Els principals actors de la guerra de Successió, com Felip V, Carles III o la reina Elisabet Cristina de Brunswick, foren representats en postures solemnes i envoltats de motius simbòlics del seu poder reial. A diferència de la pintura, la tècnica del gravat, així com també la medallística, permetien reproduir les imatges en grans quantitats, cosa que les feia encara més útils per al seu ús polític.

Carles III rep la reina Elisabet Cristina a Barcelona el 1708
Paul Decker (dibuixant) i Johann August Corvinus (gravador)
Augsburg, cap al 1715
Aiguafort sobre paper
Col·lecció Gelonch Viladegut

Carles III
Hendrik Frans Diamaer (gravador)
Anvers, primer terç del segle XVIII
Aiguafort sobre paper
Col·lecció Gelonch Viladegut

EL TERRITORI

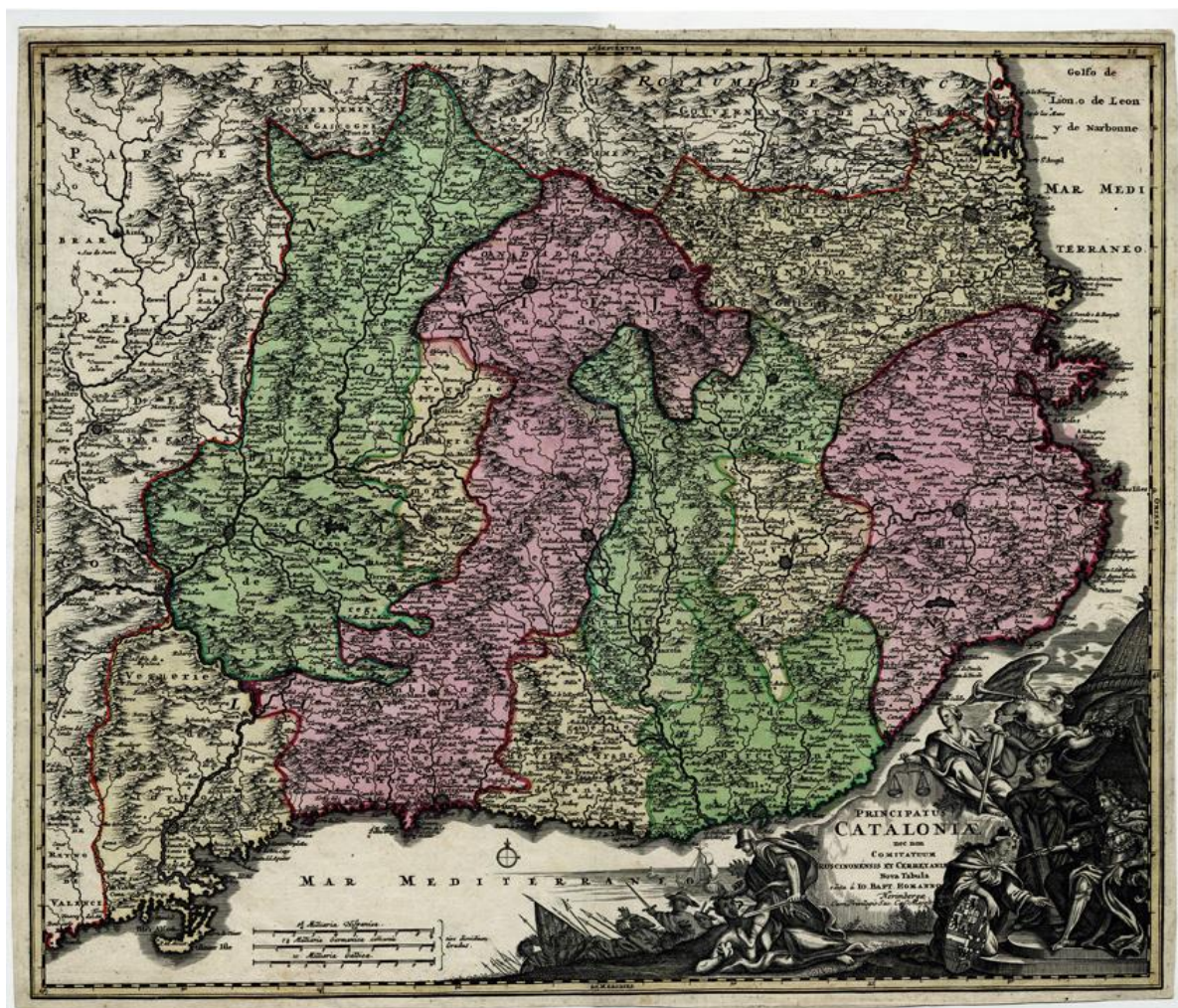
A principi del segle XVIII, en esclatar la guerra de Successió, el territori català estava dividit en vegueries i sotsvegueries que es corresponien amb més o menys exactitud, amb els antics comtats i vescomtats d'origen medieval. Barcelona era, de llarg, la ciutat més gran d'un país que tenia una població que oscil·lava a l'entorn dels 400.000 habitants. Altres ciutats importants eren Tarragona, Tortosa, Lleida, situada en el camí reial que unia Barcelona amb Madrid, i Girona, avantsala de la frontera francesa.

A l'època moderna, les vistes de ciutats i els gravats cartogràfics, tenien una doble funció, per una banda, eren utilitzats amb finalitat propagandística, mostrant les ciutats assetjades o conquerides com a veritables trofeus de guerra, però per l'altra, tenien també una utilitat pràctica, atès que servien de model per a planificar campanyes militars posteriors, doncs eren una font d'informació molt acurada de les ciutats, fortificacions, ports o camins per on s'havien de moure els exèrcits.

Les invasions que França va dur a terme a Catalunya al llarg del segle XVII són, precisament, la raó per la qual es conserven representacions gràfiques de les principals ciutats catalanes, sobretot d'aquelles que disposaven de fortificacions, elaborades pels millors cartògrafs, geògrafs i enginyers francesos, com Sébastien de Pontault de Beaulieu o Nicolas de Fer.

Vista de Barcelona
 Pierre Vander Aa (geògraf)
 Leiden, 1707
 Aiguafort sobre paper
 Col·lecció Gelonch Viladegut

Mapa de Catalunya durant el regnat de Carles III
 Johann Baptist Homann (cartògraf)
 Nuremberg, 1707
 Aiguafort acolorit sobre paper
 MFM 5315

LA GUERRA

El desembarcament de les tropes angloholandeses a Dénia i a Barcelona, l'estiu de 1705, va suposar l'inici de la guerra de Successió a la península Ibèrica. Després d'unes setmanes de setge, la capitulació de la guarnició borbònica que defensava la capital catalana va propiciar el decantament del país en favor del l'arxiduc Carles d'Àustria. L'entrada del nou rei a Barcelona, el novembre d'aquell any, fou un dels episodis clau en el desenvolupament de la guerra a Catalunya.

Entre les imatges d'aquest àmbit, s'hi exhibeixen alguns retrats dels millors generals europeus que van combatre en aquest front de guerra i plànols dels enfrontaments militars més decisius del moment, com el setge de Lleida, el 1707, o bé la Batalla d'Almenar, el 1710.

El colofó de la guerra de Successió fou, sens dubte, el setge de Barcelona de 1713-1714, del qual es conserven una sèrie de gravats de Jacques Rigaud que mostren diferents fases de l'assalt de les tropes borbòniques contra les muralles de Barcelona que culminà l'11 de setembre de 1714.

Arribada de l'arxiduc Carles d'Àustria a Barcelona el 1705
 Paul Decker (dibuixant) i Johann August Corvinus (gravador)
 Augsburg, cap al 1715
 Aiguafort sobre paper
 Col·lecció Gelonch Viladegut

Exvot
 Catalunya, 1705-1714 (?)
 Pintura a l'oli sobre fusta
 Santuari del Miracle (Riner)
 MFM S-12553

LA VIDA QUOTIDIANA

Tot i els episodis bèl·lics que assetjaren Catalunya durant aquest període, que en alguns casos foren extremadament durs, la societat catalana havia encetat a les darreries del segle XVII una etapa de prosperitat econòmica que es percebia en el progrés de l'agricultura, la producció artesanal i el dinamisme comercial, tant interior com exterior.

El nombre d'objectes que haurien de permetre recompondre el mosaic de la vida quotidiana d'entorn el 1700 és bastíssim. Els habitatges, els tallers, les oficines administratives, els establiments del comerç, les tavernes etc. eren plens d'objectes que permetien dur a terme les tasques pròpies de cada àmbit i especialització.

Els objectes exposats, majoritàriament vinculats als interiors domèstics, i en aquest cas en absència de gravats, ens apropen a la percepció d'aquesta quotidianitat.

Ventall
França (?)
Segona meitat del segle XVIII
Gravat acolorit sobre paper i os pintat
MFM S-1413

Escriptori
Catalunya
Final del segle XVII - primera meitat del segle XVIII
Noguera, arbre de ribera i boix. Marqueteria
MFM 4404

LA DEVOCIÓ

Les esglésies eren més que un espai litúrgic i estaven plenament integrades en la dinàmica quotidiana. De la mateixa manera que la religió era present en l'espai públic en nombroses festes i celebracions, el carrer entrava en l'espai de culte i esdevenia un escenari més de la quotidianitat.

Així mateix, en l'àmbit privat es reservaven espais per a la devoció, oratoris i petites capelles, o s'incorporaven objectes, com crucifixos, piques d'aigua beneïda o imatges religioses, que convivia harmònicament amb altres que complien una exclusiva funcionalitat domèstica, sense oblidar tampoc els objectes que els fidels duïen en contacte amb el propi cos, com ara medalles, crucifixos, petits reliquiaris o escapularis.

La nova pietat barroca, centrada en la veneració dels sants i les seves relíquies, mostrà un especial interès pels sants locals i el culte marià. La difusió del culte es vehiculava principalment per via oral, però fou la imatge la que assolí un paper destacat en la fixació dels models iconogràfics, tant si es feia a través d'un retaule pictòric o escultòric, d'una talla exempta, o bé d'un modest exvot o dels gravats religiosos, –principalment goigs i estampes, una modalitat d'impressió que a Catalunya gaudí de gran acceptació.

Compartiment de retaule. Fugida a Egipte
Osona (?), segona meitat del segle XVII
Talla de fusta policromada
MFM 1195

Mare de Déu de Montserrat
Catalunya (?), segle XVII
Oli sobre coure
MFM S-300

DADES ÚTILS DE L'EXPOSICIÓ I CONTACTE DE PREMSA

Dates	16 juny-2 novembre 2014
Direcció	Josep M Trullén i Thomàs
Coordinació	Neus Peregrina
Assessorament històric	Xevi Camprubí
Documentació	Sílvia Llonch i Ernest Ortoll
Conservació preventiva i restauració	Carmen Sandalinas (coordinació) i Toni Esparó
Comunicació	Imma Mas i Carme Fernández
Manteniment	Enric Marcé
Disseny i producció	Estudi Bonjoch
Disseny gràfic	Víctor Oliva. Disseny gràfic
Informació general	Museu Frederic Marès Plaça de Sant Iu, 5 08002 Barcelona Tel.: 932 563 500 Facebook.com/MuseuFredericMares Twitter: @MuseuFMares
Accés	Metro: línia 4 (Jaume I) Bus: 17, V17 i 45 Bus turístic: Ruta Sud (Barri Gòtic)
Horaris	De dimarts a dissabte, de 10 a 19 h Diumenges i festius, d'11 a 20 h Dilluns tancat, excepte festius
Preus entrada	Exposició temporal + Museu General 4,20 € / Reduïda 2,40 €

Més informació

Museu: Imma Mas (imasc@bcn.cat)

Col·lecció Gelonch Viladegut: <http://www.gelonchviladegut.com>

Descàrregues premsa: <https://eicub.net/?grup=MFMpremsa>

MUSEU
FREDERIC
MARÈS